
Gustorzyn, st. 9, gm. Brześć Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 47-46

Informator Archeologiczny : badania 33, 102-103

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

W trakcie prac tegorocznych zarejestrowano 40 obiektów, z których jedynie 14 można uznać za groby ciałopalne kultury przeworskiej, pozostałe obiekty zawierały materiał ceramiczny typologicznie oraz technologicznie odpowiadający tej kulturze. Zdecydowaną formą pochówku są groby jamowe. Brak jest dużych, charakterystycznych grobów męskich w których znajdowano bogate wyposażenie, a wypełnisko utworzone było z intensywnie czarnej, silnie przepalanej ziemi. Jedynym obiektem spełniającym rolę grobu wojownika jest obiekt nr 160 (wyposażenie stanowią dwa groty oszczepów oraz nóż z płaskim tylcem) w planie zbliżony kształtem do owalu, a średnica jamy grobowej nie przekracza 60 cm. Za grób kobiety można uznać obiekt nr 154 za względu na wystąpienie przęślika w jego wypełnisku.

Na stanowisku odkryto również inne obiekty – o charakterze dołków posłupowych.

Chronologia cmentarzyska nie odbiega od spostrzeżeń poczynionych w trakcie badań w latach 1995-1996 i obejmuje okres od faz A1 - A2 młodszego okresu przedrzymskiego poprzez fazy B1 i B2.

Dokumentacja znajduje się w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, Delegaturze w Łomży, a materiały w zbiorach Muzeum Północno-Mazowieckiego w Łomży.

Badania będą kontynuowane.

GUSTORZYN, st. 9, gm. Brześć Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 47-46

- grób szkieletowy kultury amfor kulistych (neolit)
- osada tzw. cyklu łużycko-pomorskiego z okresu halsztackiego i lateńskiego
- osada kultury pomorskiej okresu lateńskiego
- osada kultury przeworskiej z przełomu okresu lateńskiego i rzymskiego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w ramach nadzorów archeologicznych na terenie budowy gazociągu DN 1000 z miejscowości Gustorzyn do Włocławka w dniach od 9 września do 12 października, przez mgr Aleksandra Andrzejewskiego (autor sprawozdania), mgr Krzysztofa Janickiego i mgr Ewę Poturalską (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, Pracownia Dokumentacji Archeologiczno Konserwatorskiej). Finansowane przez Investgas S.A. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 7300 m².

Stanowisko to znajduje się na niewielkim wyniesieniu terenu dominującym nad otaczającymi je polami. Opisane wyniesienie otaczają polodowcowe rynny wyżłobione przez wody lodowca. Okresowo miejscami tymi spływają wody zasilające ciek. Warunki terenowe, na które składały się zarówno dobre gleby (płowe wybudowane na gliniasto-ilastym podłożu morenowym) jak i dostępność wody, wyjątkowo sprzyjały rozwojowi osadnictwa począwszy od neolitycznych społeczności rolniczych.

Badaniami wykopaliskowymi objęto tutaj odcinek długości 730 m na północ od drogi gruntowej prowadzącej z Gustorzyna do Wieńca. Prace prowadzono w pasie o szerokości 10 m. Na podczyszczonej ręcznie powierzchni, odkryło 110 obiektów archeologicznych.

Odkryte zostały kolejne elementy osadnicze stanowiska, które było już badane w okresie przedwojennym przez prof. Konrada Jażdżewskiego. Cały obiekt to wielokulturowa osada, która dzieli się na dwie wyraźne strefy: południową, o wcześniejszej łużyckiej proveniencji oraz północną, późniejszą, użytkowaną przez ludność kultury przeworskiej. W warstwie ornej znajdowano spore ilości ułamków naczyń glinianych, pochodzących ze zniszczonych orka obiektów. Można je datować na okres halsztacki i lateński (cykl kultur łużycko-pomorskich), wczesny okres lateński (kultura pomorska), późny okres lateński i wczesny okres rzymski (kultura przeworska) oraz okres późnego średniowiecza i nowożytności. Relikty oznaczone jako obiekt 94 A, B i C są pozostałościami palenisk dymarskich. Równie ciekawym odkryciem jest znaleziona w warstwie ornej zapinka brązowa A. VI. 162. Inne ciekawsze zabytki z warstwy ornej to przęślik gliniany i trójsegmentowy bursztynowy pa-

ciorek, który mógł także spełniać funkcję wisiora ze względu na dwa otwory do zawieszania (jeden wykonany osiowo i drugi prostopadły w górnej, węższej części).

Kolejnym interesującym odkryciem jest dość dobrze zachowany i wyposażony w 4 naczynia gliniane i siekierkę krzemienną grób szkieletowy z II fazy kultury amfor kulistych (obiekt 109). Natomiast fragmenty ceramiki naczyniowej późno średniowiecznej i nowożytniej znalazły się na interesującym nas obiekcie na wtórnym złożu, najprawdopodobniej w trakcie nawożenia pól.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Badania nie będą kontynuowane.

INOWROCLAW, st. 100, gm. *loco*, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 45-40

- ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, amfor kulistych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury iwieńskiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej
- osada kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich)
- Badania prowadził dr Józef Bednarczyk (Uniwersytet im. A. Mickiewicza Instytut Prahistorii w Poznaniu przy współudziale mgr Aleksandry Sujeckiej i mgr Marty Brink. Finansował inwestor – grupa Carrefour. Czternasty sezon badań.

W wyniku badań skoncentrowanych w południowo-wschodniej części stanowiska na powierzchni około 80 arów zarejestrowano ponad 1000 obiektów kultur: łużyckiej i przeworskiej. Poza obrębem obiektów wystąpiły materiały ceramiczne kultur: pucharów lejkowatych, amfor kulistych i iwieńskiej.

Osadnictwo kultury łużyckiej reprezentowane jest przez kilkadziesiąt jam o różnym przeznaczeniu, dołków posłupowych oraz naczyń wolnostojących zgrupowanych w centralnej części badanej powierzchni, na podłożu piaszczystym. Tworzą one charakterystyczne układy - skoncentrowane wokół obiektów mieszkalnych typu półziemiankowego - utożsamiane z zespołami zagrodowymi.

Kulturze przeworskiej przyporządkowano pozostałe 900 obiektów. Nie tworzą one tak wyraźnego skupienia jak obiekty łużyckie, lecz rozmieszczone są nierównomiernie: w zachodniej części badanego obszaru o podłożu piaszczystym oraz w górnych partiach stoku doliny Słonego Rowu, które charakteryzuje podłoże gliniaste. Charakter odkrytych obiektów wskazuje na ulokowanie w ostatnio wymienionej strefie stanowiska mieszkalno-gospodarczej części osady.

Ogółem zarejestrowano 17 domów mieszkalnych, 6 studni, 27 palenisk, 1 piec, 1 dziegiarnię, 4 glinianki oraz kilkaset dołków posłupowych.

Zdecydowana większość obiektów wystąpiła w zachodniej części osady. Zlokalizowane tu zostały niemal wszystkie (z wyjątkiem jednego) domostwa należące do typu określanego jako półziemiankowy, zachowane w formie płytkich zagłębień (15-50 cm), kształtu czworo-bocznego, o wymiarach: 280 - 240 cm (najmniejszy) do 680 - 520 cm (największy). Od standardu tego odbiega jeden obiekt, w budowie którego wykorzystano wyeksploatowaną gliniankę, dostosowując do niej jego kształt i wielkość. Jest to pierwszy z odkrytych na stanowisku dom, który posiada wszelkie cechy pozwalające uznać go za ziemiankę. W grupie urządzeń gospodarczych na szczególne wyróżnienie zasługuje jama z zespołem naczyń do produkcji dziegiu. Jest to pierwszy tego typu obiekt związany z kulturą przeworską. Uwagę zwraca obecność czterech studni usytuowanych w obrębie kopalnej dolinki, nieposiadających niestety, mimo znacznej głębokości (4 m), zachowanych konstrukcji drewnianych. W tej części osady obiekty o różnych funkcjach rozmieszczone są przemiennie. Nie jest więc wykluczone, że mamy do czynienia z typem zabudowy o charakterze zagrodowym.

Typ obiektów odkrytych we wschodniej części osady wskazuje na jej peryferyjny charakter. Zarejestrowano tu niewielką ilość urządzeń gospodarczych: min. 2 studnie, piwniczki - chłodnie,